

LATVIJAS REPUBLIKAS PATENTU VALDE

* * *

APELĀCIJAS PADOME

=====
Pastas adrese: Adrese: Tālruni: Fakss: E-pasts:
a/k 824, Rīga LV-1010 Cīradeles iela 7/70, Rīga 67099 634, 67099 636 67099 650 valde@lrpv.gov.lv
=====

Apelācijas lietas šifrs:

ApP/2008/P-05-49

Lēmums

Rīgā

2008. gada 17. jūlijā

Apelācijas padome (turpmāk - ApP):

ApP sēdes priekšsēdētāja - D. Liberte,
ApP sēdes locekļi - K. Krūmiņš un J. Ratenieks,
ApP sekretārs - K. Rubiķis,

2008. gada 13. jūnijā izskatīja apelācijas iesniegumu, kuru pieteicējs Vilnis Zobens 2007. gada 14. augustā iesniedzis par Latvijas Republikas Patentu valdes 2007. gada 24. maija lēmumu par izgudrojuma patentpieteikuma P-05-49 "Veselības uzlabošanas (hronisku slimību ārstēšanas) paņēmiens" (izgudrotājs - Vilnis Zobens, pieteikuma datums 21.04.2005) noraidīšanu.

ApP sēdē piedalījās pieteicējs V. Zobens (turpmāk arī - apelants) un Patentu valdes pārstāve - Izgudrojumu ekspertīzes departamenta direktora vietniece M. Rozenblate, kas veikusi minētā pieteikuma ekspertīzi.

I. Izskatot apelācijas lietas dokumentus un materiālus, kā arī noklausoties apelācijas iesniedzēja un Patentu valdes pārstāves paskaidrojumus, Apelācijas padome **konstatēja**:

1. Patentu valdē 2005. gada 21. aprīlī iesniegts patentpieteikums "Veselības uzlabošanas (hronisku slimību ārstēšanas) paņēmiens", kura būtība pēc pieteicēja domām izpaužas šādā formulā:

"Veselības uzlabošanas paņēmiens, izmantojot elpošanas vingrinājumus caur muti. Vingrinājumi sastāv no ieelpas, izelpas un pauzes. Paņēmiens atšķiras ar to, ka, lai vienkāršotu paņēmienu un atvieglotu tā apgūšanu, vienlaicīgi uzlabojot efektivitāti, izelpas pretestību maina 2 līmeņos, izdara pilnīgu izelpu (nekontrolējot tās ilgumu) un kontrolē pauzes ilgumu, kamēr sajūtam nepieciešamību ieelpot, kas, savukārt, uzskatāma par signālu, pāriet uz vingrinājuma otro pakāpi, pauzes ilgumam, kļūstot īsākam par 1 sek. Sasniedzot pauzes ilgumu otrā pakāpē mazāku par 1 sekundi, vingrinājumu beidzam, pārejot uz parastu elpošanu caur degunu; kā ieelpa, tā izelpa tiek izdarīta bez skaņas; izdarot vingrinājumus, periodiski kontrolē Ps, Pd, Hr, delta, Tk, Ti, Tm, visus vai arī tikai dažus atkarībā no iespējām un mērķiem".

2007. gada 13. aprīlī pieteicējs iesniedzis pieteikuma papildinājumus, kuros norāda, ka paņēmienu izpildes kontrolei varētu piedāvāt divus risinājumus - metronomu vai parastu modinātājpulkstenu.

2. Patentu valdes 24.05.2007 lēmums par pieteikuma P-05-49 noraidīšanu motivēts ar to, ka pieteikts ir ārstēšanas paņēmiens, bet patents netiek piešķirts ārstēšanas paņēmienam, jo tas ir paša cilvēka individuāli izpildāms vingrinājumu kopums, kuru visi cilvēki nespēj izpildīt vienādi, tādēļ tas nav uzskatāms par rūpnieciski izmantojamu (1995. gada Patentu likuma 2. panta astotā daļa). Kritērijs „rūpnieciskā izmantošana” paredz to, ka izgudrojums jāspēj īstenot pilnīgi vienādi ar vienādu rezultātu neierobežotā skaitā gadījumu. Paņēmiena būtību nemaina arī pieteicēja vēstulē, kas Patentu valdē saņemta 13.04.2007, ieteiktais risinājums paņēmiena izpildes kontrolei lietot metronomu vai parastu modinātājpulksteni.

3. ApP sēdes gaitā Patentu valdes pārstāve M. Rozenblate, komentējot pieņemto ekspertīzes lēmumu, paskaidroja, ka:

1) pieteikumā aprakstīts hronisku slimību ārstēšanas (drīzāk - veselības uzlabošanas) paņēmiens, pašam slimniekam sev veicot specifisku elpošanas procedūru, kas ietver noteikta biežuma ieelpas /izelpas darbības. Šāds paņēmiens nav tehnisks risinājums, tam nav tehniska rakstura, bet saskaņā ar Līguma par intelektuālā īpašuma tiesību aspektiem saistībā ar tirdzniecību (TRIPS līguma) noteikumiem patentējami ir izgudrojumi (produkti vai paņēmieni) tehnikas un tehnoloģijas jomās;

2) piedāvātais ārstēšanas paņēmiens saskaņā ar Patentu likuma 2. panta astoto daļu nav patentējams, jo tas nav rūpnieciski izmantojams, proti, paņēmiena izpilde ir atkarīga no paša cilvēka subjektīvām izjūtām, nevis no objektīviem, visiem cilvēkiem vienādi piemērojamiem ārējiem faktoriem;

3) vēlāk (13.04.2007) iesniegtie papildinājumi situāciju nemaina, jo patentpieteikumā nav izdarīt grozījumus, kas, kā šajā gadījumā, neizriet no sākotnējā pieteikuma. Bez tam - 13.04.2007 iesniegtie papildinājumi attiecas uz veidu, kā kontrolēt paņēmienu izpildi, bet pašu izgudrojumu (respektīvi, elpošanas vingrinājumu) tik un tā veic cilvēks pats netehniskiem līdzekļiem.

4. Apelācijas iesniedzējs nepiekrīt Patentu valdes noraidījuma lēmuma pamatojumam un lūdz to atcelt. Apelācijas iesniedzējs, tai skaitā raksturojot pieteiktā ārstniecības paņēmiena svarīgo nozīmi, uzsver, ka:

1) piedāvātais veselības uzlabošanas (hronisku slimību ārstēšanas) paņēmiens tiek realizēts praksē, izmantojot elpošanu caur muti, izdarot ieelpu, izelpu un pauzi. Ieelpa caur muti ļauj pazemināt temperatūru plaušu alveolās. Mutes atvērums samazināšana pie izelpas ļauj palielināt spiedienu šajās alveolās, bet pēc izelpas ļauj uzkrāt alveolās ogļskābo gāzi, kas veicina skābekļa uzņemšanu eritrocītos. Temperatūras pazemināšana un spiediena palielināšana veicina slāpekļa uzņemšanu asinīs. Tādējādi asinīs nokļūst visas trīs vielas (skābeklis, ogļskābā gāze un slāpeklis), kas vajadzīgas dzīvības procesiem nepieciešamo sintēzes procesu veikšanai organisma šūnās. Elpošanas procesu kontrolei tika pielietots sarežģītu sistēmu pētīšanai izstrādātais “melnās kastes” princips, ierobežojot būtībā bezgalīgo cilvēka organisma funkcionēšanas parametru skaitu ar pirmajā tuvinājumā minimāli nepieciešamiem un pietiekamiem veģetatīviem parametriem: Ps, Pd, delta (Ps-Pd), Hr, Tkr, Tl, Tm. Pie kam lietošanas ērtībai, atkarībā no iespējām un uzdevumiem (mērķiem), periodiski tika izmantoti visi vai daļa parametru. Šis paņēmiens ļauj pazemināt minimālo diennakts ķermeņa temperatūru (kreisajā padusē) vidēji līdz

35,8⁰C, kas atbilst minimālai diennakts ķermeņa temperatūrai cilvēkiem ar izcili labu veselību, un, principā, varētu nodrošināt kvalitatīvas dzīves ilguma pieaugumu;

2) ekspertīze nav rīkojusies korekti, noraidot patenta pieteikumu P-05-49, jo apskatījusi tikai minētā patenta pieteikuma otro daļu, kurā izklāstīta labākā elpošanas vingrinājuma izpilde, kas pieteikumā apzīmēta kā 2. variants, pie tam ignorējot faktu, ka visos gadījumos, arī šī vingrinājuma kontrolei, tiek lietoti objektīvi parametri - Ps, Pd, Hr un delta (Ps-Pd), kurus var papildināt ar objektīvu ķermeņa temperatūras kontroli ar digitālo termometru (Tkr, TI, Tm);

3) ekspertīze, iespējams, nav iedziļinājusies paņēmienu būtībā. Jau apskatot J. Vilunas sistēmu, atzīmēts, ka vingrinājumi sākas, izpildot ļoti īsu ieelpu, apmēram ½ sekundi, ko nevar sasniegt uzreiz, vienā rāvienā. Lai to sasniegtu, nepieciešams treniņš. Apelācijas iesniedzējam personīgi nācās vingrināties vairāk nekā 2 nedēļas, katru dienu 2-3 reizes pa 5-20 minūtēm (atbilstoši J. Vilunas norādījumiem), kamēr tika sasniegts vajadzīgais efekts;

4) meklējot iespējas, kā padarīt efektīvāku elpošanas procesu, tika konstatēts, ka jogi trenēšanas laikā visai plaši lieto sirds pulsu, izdarot elpošanas vingrinājumus, mainot ieelpas un (vai) izelpas ilgumu. Jogiem ir izcili sasniegumi, ar šādiem elpošanas paņēmieniem ietekmējot dažādus fizioloģiskus procesus. Salīdzinot iegūtos rādītājus ar literatūrā minētiem, tika konstatēts, ka elpošanas minūtes apjoms pēc J. Vilunas metodes bija 2,5 litri, kas atbilda izvīzīta (krieviski - "продвинутый") joga līmenim. Taču elpošanas vingrinājumus pēc sirds pulsa varēja veikt tikai pie zema apkārtējā trokšņa līmeņa, parasti naktī un guļot uz kreisajiem sāniem. Tad arī tika konstatēts, ka modinātājpulksteņa tikšķēšana jūtami atvieglina trenēšanas procesu;

5) trenēšanas vingrinājuma izpildes rezultāts tiek iegūts, pirms un pēc vingrinājuma izdarot objektīvo asinsspiediena un pulsa parametru kontroli un dažos gadījumos arī ķermeņa temperatūras kontroli ar digitālu termometru;

6) daži pieteikuma izskatīšanas gaitā norādītie izgudrojuma apraksta trūkumi izskaidrojami galvenokārt ar to, ka atsevišķas aprakstā minētās izgudrojuma pazīmes ir vispārzināmas speciālistiem-mediķiem, piemēram, nav atšifrēta izgudrojuma formulā minēto parametru Ps, Pd, Hr, delta (Ps-Pd), Tkr, TI, Tm nozīme;

7) 13.04.2007 iesniegtajā atbildē uz eksperta paziņojumu ir norādītas izgudrojuma īstenošanas īpatnības, proti, divi paņēmieni izpildes kontroles risinājumi, proti, izmantot elpošanas kontrolei metronomu vai parastu „kvarca” modinātājpulkstenu, kas ir pietiekami, lai īstenotu izgudrojumu.

5. ApP sēdes laikā, atbildot uz ApP locekļu jautājumiem, apelants paskaidroja, ka:

1) nav nekādas nozīmes, kāds slimības veids ir pacientam - elpošanas vingrinājumu izpilde palīdz novērst dažādus elpošanas traucējumus ne tikai elpošanas orgānu slimību (plaušu karsoņa, pleirīta, bronhiālās astmas u.c.) gadījumā, bet labvēlīgi ietekmē cilvēka organismu vispār (uzlabo asinsriti, gremošanas orgānu darbību, kā arī stimulē CNS darbību - novērš uzmanību no slimības, uzlabo pašsajūtu un aktīvi iesaista cilvēku ārstēšanas procesā);

2) izgudrojuma būtība neizpaužas kāda konkrēta tehniskā līdzekļa pielietojumā elpošanas procesa paškontrolei, un tāpēc patenta pieteikumā P-05-49 tehniskie līdzekļi minēti tikai netieši, nosaucot iespējamās kontrolējamās parametru Ps, Pd, Hr, delta (Ps-Pd), Tkr, TI, Tm;

3) savulaik patenti ir izsniegti diviem diagnosticēšanas paņēmieniem, kas šajā izgudrojumā minēti pieteicējam zināmā tehnikas līmeņa raksturošanai (Krievijas Federācijas patents Nr. 1790417 un Latvijas Republikas patents Nr. 12935).

II. Apelācijas iesnieguma izskatīšanas rezultātā ApP nāca pie šādiem slēdzieniem:

1. 2007. gada 15. februāra Patentu likuma Pārejas noteikumu 3. punkts nosaka, ka patentu pieteikumiem, kuri Patentu valdei iesniegti pirms šā likuma spēkā stāšanās, piemērojama tā patentu piešķiršanas kārtība, kas bija spēkā dienā, kad iesniegts patenta pieteikums. No tā būtu jāsecina, ka sakarā ar to, ka patentpieteikums P-05-49 "Veselības uzlabošanas (hronisku slimību ārstēšanas) paņēmiens" iesniegts 2005. gada 21. aprīlī, tātad laikā, kad spēkā vēl bija 1995. gada Patentu likums, tā izskatīšanai jāpiemēro 1995. gada Patentu likuma materiāltiesiskās normas. Tai pat laikā, ņemot vērā, ka Patentu valdes lēmums par pieteikuma noraidīšanu pieņemts un arī apelācija iesniegta pēc tam, kad 2007. gada 1. martā spēkā stājās jauns Patentu likums, šīs apelācijas lietas izskatīšanai jāpiemēro 2007. gada Patentu likuma procesuālās normas.

2. No lietas materiāliem var konstatēt, ka apelācija iesniegta saskaņā ar 2007. gada Patentu likumā noteikto kārtību, tādējādi ir pamats to izskatīt pēc būtības.

3. Saskaņā ar 1995. gada Patentu likuma 2. panta astoto daļu, cilvēka un dzīvnieka organisma ārstēšanas ķirurģiskie vai terapeitiskie paņēmieni kā tādi nav uzskatāmi par rūpnieciski izmantojamiem un tāpēc nav patentspējīgi. Šis noteikums neattiecas uz ierīcēm un vielām, kas ir izmantojamas minētajos ārstēšanas paņēmienos.

Saskaņā ar Līguma par intelektuālā īpašuma tiesību aspektiem saistībā ar tirdzniecību (TRIPS līguma) 27. panta noteikumiem patentējami ir izgudrojumi (produkti vai paņēmieni) tehnikas un tehnoloģijas jomās.

4. Analizējot patenta pieteikuma P-05-49 "Veselības uzlabošanas (hronisku slimību ārstēšanas) paņēmiens" saturu, ApP konstatē, ka minētajā izgudrojuma patentpieteikumā aprakstīto veselības uzlabošanas (ārstēšanas) paņēmieni terminoloģiski varētu saukt arī par ārstnieciskās fizikultūras paņēmieni vai elpošanas treniņa paņēmieni. Neviens no minētajiem paņēmieniem nav rūpnieciski izmantojams, ja tā izpilde ir atkarīga no paša cilvēka subjektīvām izjūtām, nevis no objektīviem, visiem cilvēkiem vienādi piemērojamiem ārējiem faktoriem.

No konkrētā izgudrojuma apraksta un izgudrojuma formulas izriet, ka pieteiktais izgudrojums ir paņēmiens, kura izpilde ir atkarīga tikai no paša cilvēka subjektīvām izjūtām (*„izelpas pretestību maina 2 līmeņos, izdara pilnīgu izelpu (nekontrolējot tās ilgumu) un kontrolē pauzes ilgumu, kamēr sajūtam nepieciešamību ieelpot”*), nevis no kādiem objektīviem, visiem cilvēkiem vienādi piemērojamiem ārējiem faktoriem.

Tātad šis ir paša cilvēka individuāli izpildāms vingrinājumu kopums, kuru visi cilvēki nespēj izpildīt vienādi, bet iepriekšminētais kritērijs "rūpnieciskā izmantošana" paredz to, ka izgudrojums jāspēj īstenot pilnīgi vienādi ar vienādu rezultātu neierobežotā skaitā gadījumu.

5. Pieteicēja atbildes vēstulē uz ekspertīzes 23.02.2007 paziņojumu (datēta ar 05.04.2007, Patentu valdē saņemta 13.04.2007) ieteiktā metronoma vai parasta modinātājpulksteņa lietošana paņēmiena izpildes kontrolei būtību nemaina, jo pats paņēmieni tik un tā paliek individuāli izpildāms vingrinājumu kopums, ko slimnieks veic ar sevi netehniskiem līdzekļiem. Metronoms vai modinātājpulkstenis šajā gadījumā netiek izmantots paņēmiena izpildei (respektīvi, elpošanas veikšanai), bet gan tikai paņēmiena izpildes kontrolei.

Bez tam - par pamatotu atzīstams arī Patentu valdes pārstāves arguments, ka vēlāk (13.04.2007) iesniegtie papildinājumi situāciju nemaina arī formāli, jo patentpieteikumā nav izdarīt grozījumus, kas, kā šajā gadījumā, neizriet no sākotnējā pieteikuma.

6. Piekrītot, ka diagnosticēšanas paņēmieni saskaņā ar 1995. gada Patentu likuma noteikumiem ir patentējami, ApP tomēr uzskata, ka patentpieteikumā P-05-49 aprakstīto veselības uzlabošanas (ārstēšanas) paņēmieni nevar kvalificēt kā ar elpošanu saistīto slimību diagnosticēšanas paņēmieni, jo aprakstītais paņēmieni nesatur diagnosticēšanas paņēmieniem raksturīgās stadijas, proti:

- a) izmeklējumu fāzi, kuras laikā tiek savākti dati,
- b) datu salīdzināšanu ar standarta (normas) vērtībām,
- c) ievērojamu nobīžu, proti, simptomu atrašanu salīdzināšanas laikā,
- d) nobīdes piedēvēšanu konkrētai klīniskai ainai, proti, deduktīva slēdziena izdarīšanu.

Stadijas no a) līdz c) ir diagnozes uzstādīšanai būtiskas stadijas un var ietvert tehniskas un netehniskas darbības, bet stadija d) tiek uzskatīta par diagnosticēšanu *sensu stricto*, kas burtiskā nozīmē ir intelektuāla darbība, ko veic mediķis vai ierīce.

7. Ņemot vērā visu iepriekšminēto, ApP secina, ka Patentu valdes lēmuma atsaukšanās uz 1995. gada Patentu likuma 2. panta astoto daļu ir pamatota, tātad pieteicēja iesniegtā apelācija noraidāma un izgudrojuma patentpieteikums P-05-49 "Veselības uzlabošanas (hronisku slimību ārstēšanas) paņēmieni" noraidāms.

8. Patentpieteikuma P-05-49 izgudrojuma aprakstā principā ir visa informācija, kas nepieciešama izgudrojuma būtības un īpatnību izklāstam: norādes uz medicīnas nozari, uz kuru attiecas izgudrojums, kā arī uz zināmo paņēmieni klāstu ārstniecisko elpošanas paņēmieni īstenošanai, norādes uz ārstniecisko problēmu un tās iespējamajiem risinājuma variantiem, balstoties uz izgudrojuma teorētisku pamatojumu un uz paša izgudrojuma pieteicēja pieredzi.

Tai pat laikā ApP uzskata, ka aprakstā pieteiktais izgudrojums nav aprakstīts pietiekami skaidri un pilnīgi, lai izgudrojumu varētu īstenot bez izgudrotāja papildus jaunrades (piemēram, aprakstā parasti iekļauj vairākus izgudrojuma īstenošanas piemērus un detalizēti paskaidro pat tādas pazīmes, kas ir vispārzināmas speciālistiem - mediķiem). Tādējādi var secināt, ka pieteiktais izgudrojums formāli neatbilst arī

1995. gada Patentu likuma 7. panta sestās daļas prasībām un izgudrojuma pieteikumā P-05-49 aprakstītais ārstēšanas paņēmiens gan aprakstā, gan formulā nav pietiekami atpazīstams, jo nesatur skaidras norādes uz visiem trim paņēmiena realizācijai nepieciešamajiem elementiem (izejas stāvoklis, paņēmiena operācija(-s), paņēmiena beigu stāvoklis).

Tomēr šādu patentpieteikuma noraidījuma pamatojumu - pieteiktais izgudrojums nav aprakstīts pietiekami skaidri un pilnīgi, lai izgudrojumu varētu īstenot bez izgudrotāja papildus jaunrades - nesatur Patentu valdes 24.05.2007 lēmums par pieteikuma P-05-49 noraidīšanu, līdz ar to ar šādiem motīviem nevar būt pamatots arī Apelācijas padomes lēmums.

III. Ņemot vērā šā lēmuma I un II daļā minētos argumentus un secinājumus, Apelācijas padome, vadoties no 1995. gada Patentu likuma 2. panta astotās daļas noteikumiem, **nolemj**:

1. noraidīt V. Zobena apelāciju par Patentu valdes 24.05.2007 lēmumu noraidīt izgudrojuma patenta pieteikumu P-05-49 "Veselības uzlabošanas (hronisku slimību ārstēšanas) paņēmiens";

2. Patentu valdes Izgudrojumu ekspertīzes departamentam un Valsts reģistru un dokumentācijas departamentam, pamatojoties uz šo lēmumu, izdarīt Valsts patenta reģistrā, kā arī citā Patentu valdes dokumentācijā nepieciešamos ierakstus, kas ir saistīti ar izgudrojuma patenta pieteikuma P-05-49 "Veselības uzlabošanas (hronisku slimību ārstēšanas) paņēmiens" noraidīšanu.

Saskaņā ar 2007. gada Patentu likuma 42. panta septīto daļu apelācijas iesniedzējs sešu mēnešu laikā no šī lēmuma noraksta saņemšanas dienas var ApP lēmumu pārsūdzēt tiesā Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā. Pieteikuma iesniegšana tiesā aptur Apelācijas padomes lēmuma izpildi.

Šis lēmums, ja tas nav pārsūdzēts 2007. gada Patentu likumā noteiktajā laikā, stājas spēkā pēc tam, kad izbeidzies termiņš tā pārsūdzēšanai.

ApP sēdes priekšsēdētāja

D. Liberte

ApP sēdes locekļi:

K. Krūmiņš

J. Ratenieks